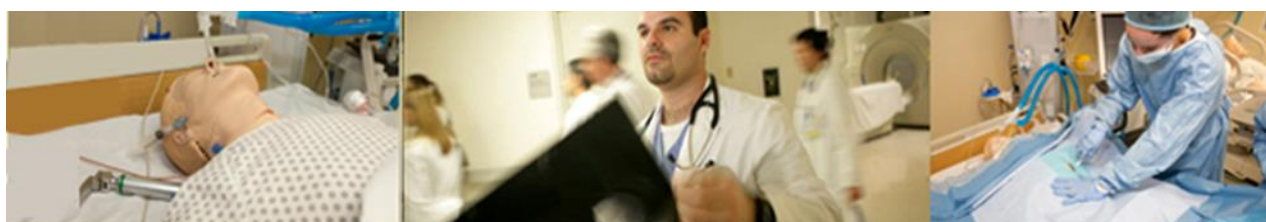

Pensumbeskrivelse

Udarbejdet af Pensum- og teoriprøveudvalget, tilknyttet den intensive specialuddannelse i Danmark. September 2019

Specialuddannelse for sygeplejersker
i intensiv sygepleje

Indholdsfortegnelse:

I. Pensum- og teorioprøveudvalget under Specialuddannelsesrådet	4
I.I Pensum- og teorioprøveudvalgets sammensætning	4
I.II Kommissorium for pensum- og teorioprøveudvalget	4
I.II.I Teoretisk uddannelse	4
I.II.II Teoretisk prøve	4
I.III Placering og varighed af teorimoduler	5
I.IV Litteratur som anbefales til brug under hele uddannelsen	5
I.V Formål og mål med den teoretiske uddannelse	6
I.VI Emne og timestfordeling på teorimodulerne	7
I.VII Kvalifikationskrav til undervisere ved teorimodulerne	7
I.VIII Pensumbeskrivelsens eksamenskrav	8
1. Respirationssvigt og ventilationsstrategier	10
1.1 Respirationfysiologi	10
1.2 Respirationsspatofysiologi	11
1.3 Respiratorbehandling	12
1.4 Syre-baseregulation	13
1.5 Den intuberede respiratorbehandlede patient	14
2 Hæmodynamik og hjertekredsløbssvigt	15
2.1 Kredsløbets fysiologi og monitorering	15
2.2 Hæmodynamik og inotropi	16
2.3 Hjerterytme, arytmier og kardiologisk sygepleje	17
2.4 Akut og kronisk hjertesygdom	18
3 Multiorgandysfunktion	19
4 Gastroenterologiske lidelser, lever og pankreas	20
4.1 Mave- og tarmfunktionen	20
4.2 Leversvigt og akut pankreatitis	21
5 Nyreinsufficiens	22
6 Neurologiske lidelser og skader og organdonation	23
6.1 Neuromedicinske problemstillinger	23
6.2 Neurokirurgiske problemstillinger	24
6.3 Sygepleje til patienter med neurologiske lidelser og skader	25
6.4 Hjernedød og organdonation	26
7 Metabolisme	27
7.1 Enteral- og parenteral ernæring	27
7.2 Væske- og elektrolytbehandling	28

8 Hæmatologi og immunologi	29
8.1. Koagulationssystemet og DIC.....	29
8.2 Den immunsupprimerede patient	30
9 Multitraumer og forgiftninger	31
9.1 Den multitraumatiserede patient, drukning og forbrænding.....	31
9.2 Sygepleje til den multitraumatiserede patient	32
9.3 Forgiftninger.....	33
10 Obstetrik.....	34
11 Endokrinologi.....	35
12 Stabilisering og klargøring af børn til transport	36
13 Den postoperative patient	37
14. Sedation og smertebehandling	38
15. Opfølgingsdag.....	39
16 Patient i et højteknologisk miljø og patientoplevelser.....	40
17 Pårørende og børn som pårørende.....	41
18 Opfølgning efter intensiv terapi	42
19. Etik, palliation og afsked.....	43
19.1 Etik:.....	43
19.2 Palliation.....	43
19.3 Afsked – eksistentialisme	43
20 Udsatte, sårbare og marginaliserede grupper	45
21. Rehabilitering under indlæggelsen.....	46
22 Juridiske aspekter	47
23. Kommunikation med vågne intuberede patienter.....	48
24 Udviklings- og kvalitetsarbejde og dokumentation.....	49
25 Anbefalet litteratur til teorimodulerne	50
26 Teoretisk prøve.....	52
26.1 Multiple- Choice	52
26.2 Sygeplejecase	52
26.3 Bedømmelse.....	52
26.4 Beskrivelse af 7-trinsskalaen	53
26.5 Omprøve og sygeeksamen	53
26.6 Krav til censorer	53
26.7 Sygemelding	53
26.8 Opfølgning efter aflevering af sygeplejecasen.....	54
26.9 Forlænget tid til teoretisk prøve og anvendelse af ordbøger	54

27 Klageadgang og tilsyn	55
27.1 Klage over teoriprøven.....	55
27.2 Ombedømmelse og omprøve	55

I. Pensum- og teoriprøveudvalget under Specialuddannelsesrådet

I.I Pensum- og teoriprøveudvalgets sammensætning

Uddannelseskonsulent Ann Jorry Liljegren, Koncern HR, Sundhedsuddannelser, Region Syddanmark

Overlæge Marcela Carlsson, Anæstesiologisk-Intensiv afdeling V, Odense Universitetshospital.

Klinisk specialist Anna Krægpøth, ITA, Odense sygehus

Klinisk uddannelsesansvarlig Charlotte Daugbjerg, Intensivt afsnit, Ålborgs universitetshospital

Udviklingskonsulent Lotte Fock, Act2learn, University College Nordjylland.

Overlæge Morten Freundlich, Intensiv Behandling A, Aalborg Universitetshospital

Uddannelseskonsulent Kirsten Bro Brask, Center for Kompetenceudvikling, Region Midtjylland

Klinisk uddannelsesansvarlig Britta Schmidt, Aarhus Universitetshospital

Overlæge Martin Krog, Aarhus universitetshospital

Overlæge Andrei Poukinski, Intensivafdeling, Nykøbing Falster

Uddannelsesansvarlig Karen Bjerregaard, Intensivafdeling, Roskilde sygehus

Uddannelsesansvarlig Anne Skaftø, Intensivafdeling, Slagelsesygehus

Klinisk sygeplejespecialist Ingrid Greve, Intensivafdeling, Bispebjerg hospital

Uddannelsesansvarlig Mette Rosendahl-Nielsen. Afd. 4131 Rigshospitalet.

Uddannelseskonsulent Lise Wolder, Efteruddannelse & Kompetenceudvikling, CHR, Region Hovedstaden

I.II Kommissorium for pensum- og teoriprøveudvalget

I.II.I Teoretisk uddannelse

- Beskriver læringsmål for de konkrete emner i det teoretiske uddannelsesforløb, som baggrund for krav til den teoretiske prøve
- Vurderer, justerer og udarbejder pensumbeskrivelser
- anbefaler emne/time fordelingsplan i forhold til Sundhedsstyrelsens bekendtgørelse
- anbefaler krav til undervisere
- Udarbejder og godkender litteraturliste

I.II.II Teoretisk prøve

- Vurderer spørgsmålstyper og formuleringer af teoriprøverne
- Udarbejder teoriprøvesæt og svarnøgler
- Udarbejder fordelingsnøgler til spørgsmålene i forhold til timetal/spørgsmål/type m. m
- Udarbejder point og karaktersystem
- Redigerer og ajourfører spørgsmålsbanken

- Rapporterer teoriprøveresultaterne til Specialuddannelsesrådet
- Udpeger en uddannelseskonsulent, der på skift er ansvarlig for den endelige redigering/udfærdigelse samt formidling af teoriprøvesættene til øvrige uddannelseskonsulenter.
- Samordner afvikling af teoriprøve

I.III Placering og varighed af teorimoduler

Teoridelen afholdes 2 gange årligt.

Det samlede teoriforløb svarer til ca. 210 timer.

Et hold med start i perioden oktober - april og et hold med start i perioden april - oktober.

Ifølge Sundhedsstyrelsen skal teorimodulet afholdes inden for den 1. uddannelsesdel efter introduktionsperioden. Der er mødepligt på teorimodulerne og kursisten må maksimalt have et fravær på 21 timer.

I.IV Litteratur som anbefales til brug under hele uddannelsen

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red)

Intensiv sykepleie. Cappelen Damm A/S. 2015

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red)

Intensiv Medicin

Fadls Forlag. 2008

Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)

Intensivsygepleje

Nyt Nordisk Arnold Busck. 2016

Dreyer, Pia, Schmidt, Britta & Langhorn Leanne (red)

Sygepleje på intensiv

Munksgaard. 2016

I.V Formål og mål med den teoretiske uddannelse

Formål:

At kursisten anvender og reflekterer over de teoretiske forudsætninger, der danner grundlag for at kunne varetage den komplekse sygepleje til kritisk syge patienter i alle aldersgrupper på intensiv - og opvågningsafdelinger.

Læringsmål for de naturvidenskabelige moduler (Emne 1 – 15)

- At kursisten anvender viden om fysiologi, sygdomslære og behandlingsstrategier indenfor det intensive speciale til vurdering af og refleksion over den kritisk syge patient
- At kursisten anvender viden om observation og monitorering som grundlag for at identificere og reagere på ændringer i den kritisk syge patients situation

Læringsmål for sygeplejemodul (Emne 16 – 24)

- Kursisten anvender relevante sygeplejefaglige teori og metoder til vurdering af og refleksion over den kritisk syge patient
- Kursisten anvender viden om aktuel intensiv sygepleje og international forskning indenfor intensiv sygepleje
- Kursisten anvender viden om og reflekterer over intensiv sygepleje
- Kursisten anvender viden om og reflektere over egen professionsudøvelse

I.VI Emne og timefordeling på teorimodulerne.

Emne	Timer
Respirationssvigt og ventilationsstrategier	30
Hæmodynamik og hjerte-kredsløbssvigt	22
Multiorgan dysfunktion og koagulation/DIC	16
Gastroenterologiske lidelser, lever og pankreas	10
Nyreinsufficiens og svigt og væsketerapi	12
Neurologiske lidelser og skader og organdonation	14
Stabilisering og klargøring af børn til overflytning	5
Immunologi	4
Multitraumer og forgiftninger	12
Obstetrik	3
Endokrinologi, metabolisme, stressrespons og ernæring	9
Den postoperative patient	6
Sedation, smertebehandling, abstinenser	6
Opfølgingsdag	6
Introduktion, evaluering, prøve	8
Etik, palliation, afsked, sorg og krise	6
Patient i et højteknologisk miljø og patientoplevelser	6
Pårørende og børn som pårørende	6
Opfølgning efter intensiv terapi	3
Juridiske aspekter	4
Introduktion sygeplejemodul og sygeplejecase	2
Udviklings- og kvalitetsarbejde og dokumentation	3
Udsatte, sårbare og marginaliserede patienter	4
Rehabilitering under indlæggelsen	4
Kommunikation med vågne intuberede patienter	4
I alt	205

Jvf Bekendtgørelse nr. 396 af 07/04/2017

I.VII Kvalifikationskrav til undervisere ved teorimodulerne

Undervisningen varetages af undervisere med speciale viden i området. Underviserne skal endvidere opfylde nedenstående krav:

- Undervisningserfaring og pædagogisk indsigt
- Indsigt i det teoretiske niveau, læringsmål og pensumbeskrivelsen
- Kan koble den teoretiske undervisning til den kliniske uddannelse

I.VIII Pensumbeskrivelsens eksamenskrav

Pensum- og teori prøveudvalget, nedsat af Specialuddannelsesrådet, har valgt at angive niveau for viden i form af læringsmål for alle emner i pensumbeskrivelserne. Disse læringsmål tager udgangspunkt i SOLO-taksonomi. Se figur på næste side. Dette tiltag har til hensigt:

- at tydeliggøre de krav, der er til den kursisters viden i forhold til ansvars- og funktionsområdet ifølge bekendtgørelsen
- at være vejledende for kursister og undervisere angående eksamenskrav til den teoretiske prøve efter at have gennemført teorimodulerne

Den nævnte litteratur til hvert pensumemne er udelukkende forslag til, hvor kursisten kan indhente teoretisk viden om emnet. Kursisten opfordres dog til selv at være opsøgende vedrørende aktuel litteratur indenfor det pågældende emne i forhold til læringsmål. Undervisningen tager udgangspunkt i læringsmål og ikke primært i den foreslåede litteratur.

SOLO-taksonomi og evaluering rød, gul og grøn

Niveauet for din viden og færdigheder vurderes ved hjælp af farverne rød, gul og grøn.

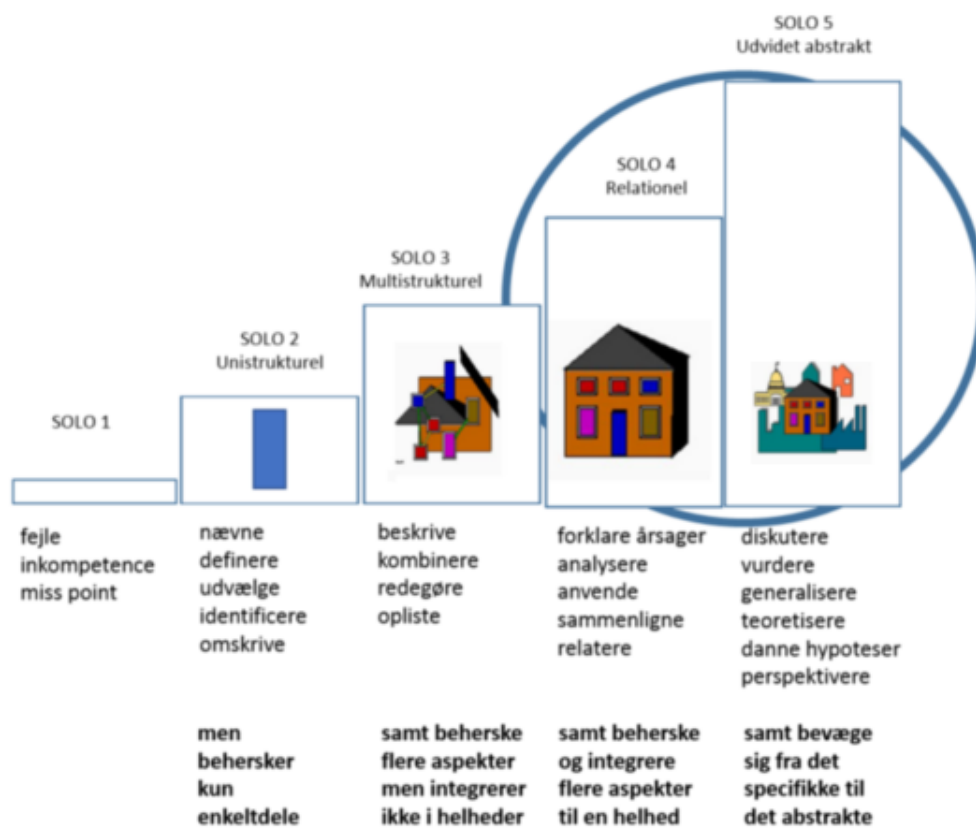
Farverne er udtryk for tre niveauer inspireret af en lyskurve trafiklys:

- Viden vurderes ud fra SOLO taksonomien (se nedenfor)
- Færdigheder vurderes ud fra Bjørks model for praktisk færdighedsudøvelse

Alle læringsaktiviteterne vurderes op imod mål for læringsudbytte for teorimodulerne.

- **Grøn:** Bevæge sig fra det specifikke til det abstrakte og udfører sygeplejen selvstændigt
- **Gul:** Du behersker og integrerer flere aspekter til en helhed og udfører sygeplejen med en vis sikkerhed
- **Rød:** Du behersker flere aspekter, men integreret ikke til helheder og udfører sygeplejen under vejledning

SOLO-taksonomi

1. Respirationssvigt og ventilationsstrategier

Mål:

- Kursisten anvender viden om og redegør for respirationsfysiologi og patofysiologi i forbindelse med behandling af patienter med respirationsinsufficiens
- Kursisten anvender interventioner til forebyggelse og behandling af patienter med respirationsinsufficiens i stabile og komplekse situationer

1.1 Respirationsfysiologi

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Forklarer respirationens regulation samt fysiologiske begreber og forhold i relation til ventilation, perfusion, diffusion og forstyrrelser i forholdet mellem ventilation og perfusion
- Redegør for fysiologiske forhold omkring deadspace og pulmonal shunt
- Forklarer fysiologien omkring luftvejsmekanik og -dynamik samt compliance og resistance
- Relaterer betydningen af lejrning for ventilation og perfusion
- Forklarer forhold i relation til iltforbrug, ilttransport og dissociationskurven og udvælge handlinger i relation til hypoxæmi
- Forklarer forhold i relation til kuldioxidproduktion og – transport og udvælge handlinger i relation til hypo- og hyperkapni

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sykepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitel 16, 18 & 19

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitlerne 16 – 29

1.2 Respirationspatofysiologi

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Anvender viden om patofysiologiske forhold i relation til hypoventilation, hypoxæmi, hyperkapni og ventilation- og perfusionsforstyrrelser
- Anvender viden om patofysiologiske forhold ved akut og kronisk lungeinsufficiens (akut respiratorisk distress syndrom, kronisk obstruktiv lungesygdom, astma, pneumoni) og relaterer forskellige behandlingsformer hertil

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sykepleie. Cappelen Damm AS, 2015
Kapitel 16, 18 & 19

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitlerne 16 - 29

National behandlingsvejledning for voksne patienter med ALI og ARDS
http://www.dasaim.dk/wp-content/uploads/2014/02/ALI_ARDS.pdf

1.3 Respiratorbehandling

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Anvender viden om indikationer og kontraindikationer for noninvasiv og invasiv respiratorbehandling
- Redegør for indikationer for intubation og tubevalg samt procedurer omkring akut intubation, trakeotomi og medicinering og argumenterer for relevante sygeplejehandlinger
- Analyserer ud fra viden om komplikationer ved intubation og respiratorbehandling og argumenterer for handlinger til forebyggelse af disse
- Redegør for ventilations- og aftrappings/ekstubationsstrategier i forbindelse med invasiv og non-invasiv respiratorbehandling, og argumenterer for sygeplejehandlinger relateret hertil
- Sammenligner de forskellige respiratorfunktioner og ventilationsmodi. Sammenligner kontrollerede og assisterende ventilationsformer og de relaterede tryk- og flowkurver

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sygepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitel 16,18, 19 & 20

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitlerne 16 – 29

Retningslinjer for behandling med Non Invasiv Ventilation (NIV), 2016
<http://www.dasaim.dk/wp-content/uploads/2017/03/Retningslinjer-for-behandling-med-Non-Invasiv-Ventilation-2016.pdf>

Hernandez, Gonzalo et al.
Effect of Postextubation High-Flow Nasal Cannula vs Conventional Oxygen Therapy On Reintubation in Low-Risk Patients: A Randomized Clinical Trial.
JAMA 2016, 315 (13) 1354-1361
<https://jamanetwork.com/journals/jama/fullarticle/2503420>

1.4 Syre-baseregulation

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Sammenligner normale fysiologiske forhold med patologiske forhold hos den kritisk syge patient herunder pH-reguleringsmekanismer, respiratorisk og metabolisk acidose og alkalose
- Forklarer kompensationsmekanismer og buffersystemer
- Beskriver blodgasser klinisk og redegjør for handlinger

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sykepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitel 16,18 &19

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitel 10

1.5 Den intuberede respiratorbehandlede patient

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Anvender viden om den specielle sygepleje til den respiratorbehandlede patient
- Anvender viden om dysfagi ved kritisk sygdom og redegør for handlinger
- Argumenterer for sygepleje til patienter med behov for NIV behandling

Litteraturforslag:

Sørensen, Dorte
Noninvasiv ventilation til patienter med akut respirationssvigt, kap 3
Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)
Intensivsygepleje
Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Pedersen, Carsten & Svenningsen, Helle
Endotrakeal sugning af den voksne intuberede patient, kap 6
Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)
Intensivsygepleje
Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Krogh Kjær, Lone & Holm, Anna
Patienten i respiratorbehandling, kap. 6
Sygepleje på Intensiv
Dreyer, Pia et. al (red.)
Munksgaard Forlag, 2016

Laerkner, Eva, Egerod, Ingrid, Olesen, Finn & Hansen, Helle P.
A sense of agency-an ethnographic exploration of being awake during mechanical ventilation in the intensive care unit.
International Journal of Nursing Studies 2017 (75) s. 1-9
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0020748917301414?via%3Dihub>

Macht, Madison et al.
ICU-Acquired Swallowing Disorders
Critical Care Medicin 2013, 41(10) s.2396-2405
https://journals.lww.com/ccmjournals/Fulltext/2013/10000/ICU_Acquired_Swallowing_Disorders.16.aspx

2 Hæmodynamik og hjertekredsløbssvigt

Mål:

- Kursisten anvender viden om kredsløbsfysiologi og patofysiologi i forbindelse med behandling af patienter med hjerteinsufficiens
- Kursisten beskriver interventioner, behandling og monitorering af patienter med hjerteinsufficiens i komplekse situationer

2.1 Kredsløbets fysiologi og monitorering

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Analyserer hjertefysiologiske parametre som f.eks. Frank-Starling kurven, preload, afterload, hjertets kontraktilitet, regulationsmekanismer som sympatisk og parasympatisk regulation
- Forklarer de noninvasive og invasive metoder til monitoring og bedømmelse af patientens kredsløb herunder BT, MAP, CVP, SAT og blandet venøs saturation
- Beskriver monitorering med Swan-Ganz- og Picco kateter herunder bedømmelse af ejection fraction (EF)

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sykepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitlerne 17,21 & 22

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitlerne 15 & 39

2.2 Hæmodynamik og inotropi

Antal lektioner: 4

Læringsmål:

- Anvender viden om indikationer og bivirkninger af vasoaktive midler/inotropica i forbindelse med behandling af akut og kompleks kredsløbsinsufficiens
- Beskriver hypotermibehandling i forbindelse med hjertestop
- Nævner muligheder for mekanisk- cirkulatorisk støtte, herunder ECMO behandling

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sykepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitlerne 17,21 &22

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitlerne 15, 30, 39 & 42

Folder om genoplivning:

<http://genoplivning.dk/wp-content/uploads/2015/10/Folder-2015-pub.pdf>

Shockbehandling:

<http://pro.medicin.dk/Sygdomme/Sygdom/318264>

Artikel om hypotermi:

<http://www.nejm.org/doi/full/10.1056/NEJMoa1310519>

2.3 Hjerterytme, arytmier og kardiologisk sygepleje

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Forklarer hjertets elektriske ledningssystem, monitorering af hjertes elektriske impulser og det normale EKG
- Forklarer forstyrrelser i hjertets kontraktilitet og behandlingsmuligheder hertil
- Forklarer de hyppigst forekommende arytmier og behandlingsmuligheder hertil
- Beskriver symptomer på og monitorering af kredsløbsinsufficiens som følge af arytmier.

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sygepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitlerne 17,21 &22

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitlerne 15

<http://www.ekgquiz.dk/quiz/>

Du skal oprette dig som medlem

2.4 Akut og kronisk hjertesygdom

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Beskriver symptomer på og monitorering af akut koronart syndrom
- Beskriver symptomer på og monitorering af forskellige former for hjerteinsufficiens herunder kardiogent shock, lungeødem, lungeemboli, endokarditis, pericarditis, myocarditis
- Nævner symptomer, monitorering og behandlingstiltag ved hjertetamponade

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sykepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitlerne 17,21 & 22

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitlerne 15

Akut koronart syndrom: <http://pro.medicin.dk/sygdomme/sygdom/318372>

Hjerteinsufficiens: <http://pro.medicin.dk/sygdomme/sygdom/318192>

Stabil angina pectoris: <http://pro.medicin.dk/sygdomme/sygdom/318165>

3 Multiorgandysfunktion

Antal timer: 10

Læringsmål:

- Anvender viden om de patofysiologiske forhold ved udvikling af multiorgandysfunktion (infektion & sepsis)
- Beskriver de patofysiologiske forhold ved multiorgansvigt udløst af andre årsager (hypovolæmi, anafylaksi)
- Redegør for mekanismer vedrørende hjertepumpefunktionen og fordeling af minutvolumen (hjertets fyldning/hjertes pumpekraft) ved MODS
- Redegør for kliniske tegn på svigtende microcirkulation/perfusion
- Beskriver mekanismer ved microcirkulation og regulerende faktorer herunder anvendelse af vasopressorer ved MODS
- Forklarer symptomer og monitorering samt udvælger behandlingsmuligheder ved MODS med påvirket cirkulerende blodvolumen, hjertets pumpekraft og kardonus

Litteraturforslag:

Anafylaksi behandling – flow chart

<http://danskallergi.dk/wp-content/uploads/Final-Flowchart-anafylaksi-081216-1.pdf>

Hypovolæmisk shockbehandling:

<http://pro.medicin.dk/Sygdomme/Sygdom/318264>

Dansk Selskab for Infektionsmedicin: Sepsis guidelines 2017 (dog primært om behandlingen inden patienterne kommer på intensiv afdeling)

http://www.infmed.dk/guidelines#sepsis_guidelines_final4.pdf

Sepsis behandling – flow chart

http://www.infmed.dk/guidelines#sepsis_flowchart_final4.pdf

Sepsis opdatering 2018: "Hour-1 Bundle"

<http://www.survivingsepsis.org/SiteCollectionDocuments/Surviving-Sepsis-Campaign-Hour-1-Bundle.pdf>

Supplerende link til opslag ved særlig interesse:

Surviving sepsis campaign: International guidelines for management of sepsis and septic shock (2016)

<https://link.springer.com/article/10.1007/s00134-017-4683-6>

4 Gastroenterologiske lidelser, lever og pankreas

Mål:

- Kursisten anvender viden om faktorer, der påvirker patientens mavetarmfunktion og kan argumentere for sygepleje og behandling i relation hertil
- Kursisten anvender viden om symptomer og behandlingsstrategier ved leversvigt og akut pankreatitis og kan argumentere for sygepleje i relation hertil

4.1 Mave- og tarmfunktionen

Antal lektioner: 4

Læringsmål:

- Anvender viden om faktorer, som påvirker patientens mavetarmfunktion (kredsløb, inotropi, morfika og lejrning)
- Argumenterer for sygeplejehandlinger til forebyggelse og behandling af obstipation og diarré
- Anvender viden om de fysiologiske og patofysiologiske mekanismer i mavetarmfunktion (stressulcus, paralyse, translokation, abdominalt kompartment syndrom)
- Anvender viden om symptomer og observationer samt tiltag til forebyggelse og behandling ved patofysiologiske tilstande i mavetarmfunktionen og ved abdominal kirurgiske komplikationer

Litteraturforslag:

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitlerne 34 & 35

Supplerende link til opslag ved særlig interesse:

Guideline for Stress Ulcer Prophylaxis in the Intensive Care Unit

http://www.dasaim.dk/wp-content/uploads/2014/02/guideline-stress-ulcer-prophylaxis-in-ICU_Jan2014.pdf

4.2 Leversvigt og akut pankreatitis

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Anvender viden om årsager, symptomer og behandlingstiltag ved akut og kronisk leversvigt herunder levercoma, oesophagusvaricer og metaboliske ændringer
- Anvender viden om årsager, symptomer og behandlingstiltag ved akut pankreatitis herunder metaboliske ændringer
- Anvender viden om hvordan patienten med leversvigt og akut pankreatitis kan ernæres
- Beskriver sygepleje til patienten med leversvigt og akut pankreatitis

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sygepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitel 24 og 26

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitlerne 31 & 32

Guideline – akut pankreatitis 2018 (Quick guideline side 1-3)
<https://www.dsgh.dk/index.php/pancreas/akut-pankreatitis>

5 Nyreinsufficiens

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Beskriver forskellige former for akut nyreinsufficiens, prærenal, renal og postrenal (AKI, uræmi, shocknyre, polyuri, rhabdomyolyse)
- Anvender viden om årsager, symptomer og observationer (patofysiologiske mekanismer) i relation til akut nyreinsufficiens
- Anvender viden om behandling, væsketerapi og ernæring ved akut nyreinsufficiens
- Beskriver nyreinsufficiens som komplikation til visse farmaka og anvender viden om forholdsregler ved farmaka ved nyreinsufficiens og dialysebehandling
- Anvender viden om tiltag til forebyggelse af akut nyreinsufficiens
- Beskriver principperne for de forskellige dialyseformer (hæmodialyse, peritonealdialyse)
- Forklarer principperne for CRRT (diffusion, konvektion/ultrafiltration, adsorption), samt komplikationer ved CRRT

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sykepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitel 23

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitel 36

6 Neurologiske lidelser og skader og organdonation

Mål:

- Kursisten redegør for neuromedicinske og neurokirurgiske problemstillinger hos den intensive patient
- Kursisten beskriver undersøgelsesmetoder og behandlingsstrategier ved neuromedicinske og neurokirurgiske tilstande
- kursisten anvender viden om sygeplejen til neurologiske lidelser, herunder plejen af donorpatienter

6.1 Neuromedicinske problemstillinger

Antal lektioner: 4

Læringsmål:

- Beskriver fysiologiske forhold i relation til neuromedicinske problemstillinger hos den kritisk syge patient (CIP, CIM)
- Redegør for de patofysiologiske forhold ved meningitis, encephalitis og kramper
- Redegør for de patofysiologiske forhold ved neuromuskulære lidelser

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sygepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitel 32

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitlerne 12,13 & 14

Dansk selskab for infektionsmedicin - Akut bakteriel meningitis (2018)
http://www.infmed.dk/guidelines#sepsis_rekommendationer_2014.pdf

6.2 Neurokirurgiske problemstillinger

Antal lektioner: 4

Læringsmål:

- Beskriver de fysiologiske forhold i relation til neuroanatomi og fysiologi, herunder opstiller parametre og referencerammer for eksempel ICP, CPP, PbrO₂
- Anvender viden om hovedtraumer og intrakraniell trykstigning
- Redegør for de forskellige intrakranielle blødninger (epidural, subdural, subaracnoidal, intracerebral)
- Beskriver de patofysiologiske forhold herunder også neurogent shock

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sykepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitel 32

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitel 13

Behandling af voksne patienter med neurotraume – GCS_≤8:

http://dnks.dk/fileadmin/user_upload/2015/2016/2017/TBI_flow_chart_2017.pdf

6.3 Sygepleje til patienter med neurologiske lidelser og skader

Antal lektioner: 4

Læringsmål:

- Beskriver pleje og observationer af patienter med neurologiske lidelser og skader, herunder stimulering af patienter i koma, lejring, forhøjet ICP og rehabilitering
- Kategoriserer bevidsthedsniveauer ved hjælp af Glasgow Coma Skala, sansestimuli og pupilreaktion
- Beskriver pleje og observationer i det akutte og stabile forløb

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sygepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitel 32

Bagger, Christine & Vahl, Susan
Den langtidsindlagte kritisk sygepatient, kap 2
Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)
Intensivsygepleje
Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Post intensive care syndrome
Skovkær Withen Olesen, Tilde
Ugeskrift for Læger
2017;179:V12160915
http://ugeskriftet.dk/files/scientific_article_files/2017-11/V12160915_1.pdf

6.4 Hjernedød og organdonation

Antal lektioner: 2

Læringsmål:

- Beskriver betydningen af opretholdelse af organfunktioner hos en hjernedød patient, der er egnet som donor
- Redegør for hjernedøds kriteriet
- Relaterer viden om og forståelse for etiske problemstillinger, der kan opstå i forbindelse med anvendelse af hjernedøds kriteriet, samt anvender denne viden i omsorgen for pårørende

Litteraturforslag:

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitel 14

Jensen, Anja Marie Bornø & Jensen, Dorthe Helene
Organdonation
Dreyer, Pia; Schmidt, Britts og Langhorn, Leanne (red)
Sygepleje på intensiv
Munksgaard Forlag 2016
Kapitel 12

National guideline for organdonation. Dansk Center for organdonation.
<http://www.organdonation.dk/guideline/>

Findes også som app.
<http://www.organdonation.dk/guideline/guideline-app/>

7 Metabolisme

Mål:

- Kursisten refererer viden om metabolisme hos patienten – herunder metaboliske forhold i forbindelse med multiorgandysfunktion
- Kursisten forklarer og anvender viden om metabolismens betydning for ernæringsterapi, væske - og elektrolytbehandling

7.1 Enteral- og parenteral ernæring

Antal lektioner: 3

Læringsmål:

- Anvender viden om ernæring, ernæringstilstand, ernæringsbehov, ernæringsprincipper og ernæringsrisici (stressmetabolisme, hyperglykæmi, refeeding)
- Anvender viden om sygepleje til patienter i enteral og parenteral ernæringsbehandling

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sygepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitel 8

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitel 41

Allingstrup, Mathilde Jo
Ernæring og metabolisme hos intensivpatienten, kap 7
Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)
Intensivsygepleje
Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

National guideline – ernæring til kritisk syge. DASAİM, 2019
<http://www.dasaim.dk/wp-content/uploads/2019/05/NBV-Ern%C3%A6ring-til-kritisk-syge-2019.pdf>

7.2 Væske- og elektrolytbehandling

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Anvender viden om væske - og elektrolytbalance; forklarer årsager til væske - og elektrolytforstyrrelser og argumenterer for pleje- og behandlingsmuligheder
- Redegør for forstyrrelser i sporstofbalancen samt korrektion heraf

Litteraturforslag:

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag. 2008
Kapitel 40

Engqvist, Allan
Rationel væske, - elektrolytbehandling og ernæring.
Munksgaard, 2. udgave , 2006
S. 63 – 128

8 Hæmatologi og immunologi

Mål:

- Kursisten beskriver Dissemineret Intravaskulær Coagulation (DIC) og behandlingen heraf
- Kursisten beskriver immunologiske reaktioner og behandlingen heraf
- Kursisten beskriver pleje og behandling af den immunsupprimerede patient i forhold til ; forholdsregler, immunsuppression, infektionsprofylakse, infektionsprofylakse, komplikationer og monitorering

8.1. Koagulationssystemet og DIC

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Anvender viden om fysiologien bag koagulationsprocessen (thromboseforsvar, hæmostaseberedskab og koagulationsfaktorer)
- Redegør for mekanismen ved DIC og beskriver årsager, symptomer, monitorering samt behandlingsmuligheder
- Beskriver forskellige antikoagulationsbehandlinger

Litteraturforslag:

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitel 6

Johannsson, P.I
Introduktion til koagulation, hæmostase og TEG

Rapport vedrørende perioperativ regulering af antitrombotisk behandling - Prab rapport - findes på www.dsth.dk

8.2 Den immunsupprimerede patient

Antal lektioner: 4

Læringsmål

- Beskriver immunologiske reaktioner og anvendelsen af blodkomponenter og immunterapi fx HUS, (hæmolytisk uræmisk syndrom), TTP (trombotisk trombocytopenisk purpura), Myastenia gravis, Plasmaferese
- Beskriver pleje og behandling af den immunsupprimerede patient (forholdsregler, immunsuppression, infektionsprofylakse, komplikationer og monitorering)
- Beskriver transplantationskomplikationer
- Beskriver de mest udbredte immunologiske behandlinger

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sykepleie.
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitel 9 & kapitel 34 s. 924-928

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitlerne 7, 51 & 52

Kjeldsen, Juie et al
Cancerimmunterapi:
Ugeskrift for læger, 2018:180 s 2-6

Heegaard, N. & Houen, G.
Autoimmune sygdomme
Aktuel Naturvidenskab 2011, s 28- 33

Buus, L. & Tønnesen, E.
Intensiv terapi til patienter med Guillain- Barrés syndrom
Ugeskrift for læger, 2014:176

9 Multitraumer og forgiftninger

Mål:

- Kursisten redegør for den præhospitale diagnostik og behandling hos patienterne
- Kursisten redegør for forgiftninger, observationer, symptomer, undersøgelser og behandling

9.1 Den multitraumatiserede patient, drukning og forbrænding

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Redegør for ABCDE-princippet i forbindelse med modtagelse af patienter og prioritering af akut intervention
- Redegør for traumer i thorax, CNS, columna, abdominalt og bevægeapparatet
- Beskriver risikofaktorer og komplikationer til traumer (compartmentsyndrom og rhabdomyolyse)
- Redegør for smertebehandling ved traumer
- Redegør for konsekvenser af drukning/nærdrukning samt beskriver symptomer og behandling (nedkøling, oxygenbehov, genopvarmning ECC)
- Redegør for årsager til hypotermi og handlinger i relation hertil
- Beskriver forbrænding grad I til IV, dennes udbredelse (9 %) samt primær behandling af smerter, shock og infektion
- Redegør for komplikationer til forbrænding i form af væske- og kolloidtab, kardiovaskulært samt i luftvejene
- Redegør for forbrænding grad I - IV i forhold til udbredelse, komplikationer og primær behandling

Litteraturforslag:

Jakobsen, Annette & Skjærbæk, Christian & Villumsen, Niels (red)
Akut bogen- for læger og sygeplejersker. Kapitel 17
Munksgaard, 2018

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitlerne 43, 44 & 45

Brandsår og væskebehandling
<http://brandsaar.dk/vaeskebehandling/>

Nationalt akutkirurgisk tværfagligt forum
National klinisk retningslinje (NKR) for spinal stabilisering af voksne traumepatienter i Danmark 2018.
https://s3.amazonaws.com/files.magicapp.org/guideline/e0cb7f9e-6253-46c4-bce4-38c37edca1da/published_guideline_2837-2_0.pdf

9.2 Sygepleje til den multitraumatiserede patient

Antal lektioner: 3

Læringsmål:

- Kombinerer viden om sygeplejen til traumepatienter ud fra symptomer, observationer, forebyggelse og behandling med fokus på ABCD
- Redegør for omsorg for patienten og pårørende
- Redegør for overflytning af traumepatienter med fokus på ABCD

Litteraturforslag:

Jakobsen, Annette & Skjærbæk, Christian & Villumsen, Niels (red)
Akut bogen- for læger og sygeplejersker
Munksgaard, 2018
Kapitel 17

Lomholt, Margrethe & Baktoft, Birte
Pårørendes tilstedeværelse i akutte kritiske situationer, kap 11
Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)
Intensivsygepleje
Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

9.3 Forgiftninger

Antal lektioner: 3

Læringsmål:

- Redegør for forskellige medikamentelle forgiftninger
- Beskriver symptomer og observationer samt behandlingsmuligheder

Litteraturforslag:

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitel 47

Rindom Henrik.
Rusmidlernes Biologi- om hjernen, sprut og stoffer.
Sundhedsstyrelsen 3. udgave 1.oplag, 2004
S. 86 – 111

Bogen kan hentes elektronisk på:

http://www.sst.dk/publ/Publ2004/Rusmidlernes_biologi/Rusmidlernes_biologi.pdf

www.pro.medicin.dk, se de respektive præparater

www.giftlinjen.dk – klik i den boks der ønskes mere viden om.

Guideline. Behandling af paracetamol

<https://www.dsgb.dk/index.php/lever/paracetamol-forgiftning>

10 Obstetrik

Antal lektioner: 3

Læringsmål:

- Beskriver patofysiologiske forandringer i graviditeten ved præeklamsi, eklamsi og HELLP
- Kombinerer viden om symptomer, observationer, monitorering, behandling og sygepleje til obstetriske patienter

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sykepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitel 30

Behandling ved præeklamsi/eklamsi, Obstetrisk Anæstesiudvalg, 1. februar, 2012.

<http://www.dasaim.dk/wp-content/uploads/2017/08/Pr%C3%A6eklamsi-guideline-PDF-dasaim-2017-sept.pdf>

11 Endokrinologi

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Redegør for organismens stressrespons i forbindelse med kirurgi, traume, infektion og smerter
- Redegør for endokrine problemstillinger (binyrebarkinsufficiens, hyper-/hypocalcæmi)
- Beskriver diabetiske problemstillinger (hypoglykæmi, ketoacidose, coma diabeticum, fasteregime)
- Kombinerer symptomer, observationer, monitorering og behandling i forhold til diabetes mellitus

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)

Intensiv sykepleie

Cappelen Damm AS, 2015

Kapitel 25

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)

Intensiv Medicin

Fadls Forlag, 2008

Kapitlerne 37 & 38

Jørgen B. Dahl & Troels Staehelin Jensen (red.)

Smerter - baggrund, evidens og behandling

Rosenberg, Jacob

Fadls Forlag, 2013

Kapitel 5 Smerte og kirurgisk stress-respons

Engquist, Allan

Rationel væske,- elektrolytbehandling og ernæring

Munksgaard, 2006 s 308-309

12 Stabilisering og klargøring af børn til transport

Lektioner: 5

Læringsmål:

- Anvender viden om principperne omkring klargøring til transport af det kritisk syge barn
- Anvender viden om symptomer, observationer, monitorering og principper for modtagelse, stabilisering og transport af børn med respirationsinsufficiens – herunder CPAP, intubation og ventilationsstrategier
- Anvender viden om symptomer, observationer, monitorering og principper for modtagelse og stabilisering af børn med cirkulationsinsufficiens – herunder væskebehandling og avanceret genoplivning af børn
- Beskriver strategier og metoder for smerte- og sedationsbehandling af børn herunder anvendelse af smerte- og sedationsscore
- Beskriver overvejelser omkring omsorg til forældre og eventuelle søskende til barnet

Litteratur

Folder om avanceret genoplivning af børn

<http://genoplivning.dk/wp-content/uploads/2015/10/Børnefolder-2015-pub.pdf>

National behandlingsvejledning for kritisk syge børn

<http://www.dasaim.dk/wp-content/uploads/2014/08/National-behandlingsvejledning-for-kritisk-syge-b%C3%B8rn.pdf>

Smith McAlvin S, Carew-Lyons A. FAMILY PRESENCE DURING RESUSCITATION AND INVASIVE PROCEDURES IN PEDIATRIC CRITICAL CARE: A SYSTEMATIC REVIEW. Am J Crit Care. 2014;23(6):477-85.

<http://ajcc.aacnjournals.org/content/23/6/477.full.pdf+html>

13 Den postoperative patient

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Redegør for de forskellige anæstesiformer – generel og regional anæstesi
- Beskriver monitorerings- og behandlingsmuligheder til opvågningspatienten
- Anvender viden om forskellige former for smertevurdering og -behandling
- Redegør for komplikationer i forbindelse med anæstesi og operation (PONV, respirationsinsufficiens, restkurarisering, blødning, shivering, urinretention)
- Redegør for udskrivningskriterier i arbejdet med opvågningspatienten

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)

Intensiv sykepleie

Cappelen Damm AS, 2015

Kapitlerne 6 & 29

Hansen, Tom

Intravenøs anæstesi: Anæstesi. Rasmussen, L. & Steinmetz, J.

Fadls Forlag, 2014

Kapitel 5

www.pro.medicin.dk skriv de enkelte stoffer i søgefeltet

14. Sedation og smertebehandling

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Anvender viden om patientens oplevelse af smerter samt mulige mestringsstrategier
- Anvender viden om smertefysiologi, behandling af akutte smerter og administrationsformer
- Anvender viden om analgosedationsstrategier under patientens ventilation
- Anvender viden om klinisk farmakologi i relation til behandling af akutte smerter og sedation
- Anvender viden om analgosedationsstrategier i relation til patientens behov for en naturlig søvn
- Anvender viden om ikke-farmakologiske behandlingsformer (eks. akupunktur, aromaterapi, basalstimulation, familiebesøg, taktil berøring, visualisering o.lign) i relation til smerter?
- Anvender viden om sygeplejefaglige observationer og monitorering af patientens smerter og abstinenser, herunder smertescoring
- Anvender viden om sygeplejefaglige observationer og monitorering af patienten under analgosedation

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sygepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitlerne 6 & 7

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitel 53

www.pro.medicin.dk skriv de enkelte relevante præparater i søgefeltet

Egerod, Ingrid
Sedation, smerter og søvn, kap 4
Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)
Intensivsygepleje
Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Sedationsstrategi – Målrettet behandling af gener forbundet med kritisk sygdom
<http://www.dasaim.dk/wp-content/uploads/2015/09/Sedationsstrategi-sept15.pdf>

15. Opfølgingsdag

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Anvender viden om relevant sygeplejeteori i forhold til den kritisk syge patient og dennes pårørende.
- Anvender sygdomslære, viden om og kendskab til det medicinske faglige område, der er nødvendig for at kunne observere og forstå ændringer i den kliniske tilstand, hos kritisk syge patienter.
- Relaterer den teoretiske viden til pleje og behandling af den kritisk syge patient.

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red)
Intensiv sygepleie.
Cappelen Damm AS, 2015

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag. 2008

Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)
Intensivsygepleje
Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Dreyer, Pia, Schmidt, Britta og Langhorn, Leanne (red)
Sygepleje på intensiv
Munksgaard 2016

16 Patient i et højteknologisk miljø og patientoplevelser

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Integrerer viden om et højteknologisk miljø's betydning for patientens oplevelse
- Anvender viden om konsekvenser af kritisk sygdom og pleje og behandling af denne
- Analyserer sig frem til sygepleje, der skaber komfort /minimerer diskomfort for den kritisk syge patient
- Anvender viden om forebyggelse og behandling af delirium - herunder farmakologiske og non-farmakologiske tiltag
- Anvender viden om screeningsredskaber til vurdering af delirium

Litteraturforslag:

Dreyer, Pia & Langhorn, Leanne

Søvn og døgnrytme, kapitel 8

Dreyer, Pia, Schmidt, Britta og Langhorn, Leanne (red)

Sygepleje på intensiv. Munksgaard 2016

Rosendahl-Nielsen, Mette

Komfort: at skabe velvære for intensivpatienten, kapitel 1

Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)

Intensivsygepleje

Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Svenningsen, Helle

Delirium hos kritisk syge patienter, kapitel 5

Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)

Intensivsygepleje

Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Svenningsen, Helle

Patientoplevelser på intensiv, kapitel 3

Dreyer, Pia, Schmidt, Britta og Langhorn, Leanne (red)

Sygepleje på intensiv. Munksgaard 2016

Laerkner, Eva, Egerod, Ingrid, Olesen, Finn og Hansen Helle Ploug.

A sense of Agency: An ethnographic exploration of being awake during mechanical ventilation in the intensive care unit.

International Journal of Nursing Studies 2017 (75) side 1-9.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0020748917301414?via%3Dihub>

Annachiara M., Wesley E., Pandharipande P., Patel M

The ABCDEF bundle in critical care

Critical Care Clinics 2017. 33(2) side 225-243

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0749070416301178?via%3Dihub>

17 Pårørende og børn som pårørende

Antal lektioner: 6

Læringsmål:

- Anvender viden om pårørendes betydning for patienten ved kritisk sygdom
- Anvender viden om de pårørendes situation og analyserer deres mulige belastninger i forbindelse med patientens kritiske sygdom
- Anvender viden om børn og unge som pårørende - herunder alder og andre forhold, der kan have betydning for barnet eller den unge
- Argumenterer for i hvilket omfang den pårørende aktivt kan inddrages og integrerer mulige måder at gøre dette på

Litteraturforslag:

Mødet med pårørende til personer med alvorlig sygdom. Anbefalinger til sundhedspersonale.

Sundhedsstyrelsen 2016

<https://www.sst.dk/da/udgivelser/2016/~media/AE70549836C24B72B95E025C6603FCDD.ashx>

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)

Intensiv sykepleie

Cappelen Damm AS, 2015

Kapitlerne 3 og 4

Ågård, Anne Sophie

Pårørende i intensivafdelinger, kapitel 10

Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)

Intensivsygepleje

Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Lomholt, Margrethe & Baktoft Birte

Pårørendes tilstedeværelse i akutte og kritiske situationer, kapitel 11

Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)

Intensivsygepleje

Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Hindsgavl, Charlotte

Børn og unge som pårørende i en intensivafdeling, kapitel 12

Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)

Intensivsygepleje

Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Knutsson, Susanne, Enskär, Karin & Golsäter, Marie Nurses' experiences of what constitutes the encounter with children visiting a sick parent at an adult ICU

Intensive and Critical Care Nursing 2017. 39 (2017), side 9-17

<https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S096433971630101X?token=DF3F07FD5468355F9FB350B5219272CC44B31D4A050C7F30AB3EC29D306798A36A0CB0E2EA53551E81780FEA511A7224>

18 Opfølgning efter intensiv terapi

Antal lektioner: 3

Læringsmål:

- Integrerer viden om langsigtede konsekvenser efter kritisk sygdom i forhold til patientens tilbagevenden til hverdagen
- Anvender viden om forskellige fysiske og psykiske problemstillinger som patienter oplever efter udskrivelse fra intensivafdeling
- Beskriver eksempler på opfølgningstiltag og deres betydning for patienter efter indlæggelse på intensiv - herunder follow-up, dagbøger og patientstøttegrupper

Litteraturforslag:

Dreyer, Pia

Opfølgning efter udskrivelse fra intensivafdeling, kapitel 17

Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)

Intensivsygepleje

Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Egerod, Ingrid

Dagbøger til intensivpatienter, kapitel 14

Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)

Intensivsygepleje

Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)

Intensiv sykepleie, kapitel 12

Capellen Damm AS, 2015

Denehy Linda, Elliot Dough

Strategies for post ICU rehabilitation.

Current Opinion in Critical Care. 2012. 18(5). Side 503-8

<https://insights.ovid.com/pubmed?pmid=22914429>

Damm, Tessa, Patel Jayshil.

Long-term outcomes after critical illness. A Concise Clinical Review

PULMCCM Journal. January 28, 2015

<http://journal.pulmccm.org/article/long-term-outcomes-after-critical-illness/>

Morse, Janice, Penrod, Janice.

Linking Concepts of Enduring, Uncertainty, Suffering, and Hope.

Journal of Nursing Scholarship 1999. 31(2). Side 145-150

<https://sigmapubs.onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/j.1547-5069.1999.tb00455.x>

19. Etik, palliation og afsked

19.1 Etik:

Antal lektioner: 2

Læringsmål:

- Anvender viden om modsætningsforholdet mellem kurativ og palliativ behandling ved livets afslutning
- Anvender viden om modsætningsforholdet mellem det terapeutisk mulige og de etiske hensyn i pleje og behandling af den intensive patient
- Anvender viden om egen rolle ved klinisk beslutningstagen i det tværprofessionelle samarbejde ved overgangen fra kurativ til palliativ behandling.

19.2 Palliation

Antal lektioner: 2

Læringsmål:

- Anvender viden om palliativ sygepleje ved livets afslutning
- Reflekterer over muligheder for den ” gode” død for patient og pårørende herunder stemninger i rummet og betydningen af teknologien (vækning af patienten? seponering af respirator og eller tube?)
- Reflekterer over muligheden for at afslutte livet i eget hjem

19.3 Afsked – eksistentialisme

Antal lektioner: 2

Læringsmål:

- Integrerer viden om de 4 eksistentielle grundvilkår: Døden, friheden, isolation, meningsløshed – som grundlag for mødet med det døende menneske og de pårørende

Litteraturforslag

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red.)
Intensiv Medicin
Fadls Forlag, 2008
Kapitel 2

Birkler, Jakob
Filosofi og sygepleje
Munksgaard, 2003
S. 49-57, 101-111 og 142-163

Vejledning om forudgående fravalg af livsforlængende behandling, herunder genoplivningsforsøg, og om afbrydelse af behandling VEJ nor 9374 af 29/05/2018

<https://www.retsinformation.dk/pdfPrint.aspx?id=201689>

Vejledning vedrørende etiske og andre overvejelser i forbindelse med undladelse af eller ophør med livsforlængende behandling. Resuméudgave. Dasaim 2008.

http://www.dasaim.dk/wp-content/uploads/2013/10/vejledn_etik_unklad_livsforlaeng_behandl_pixi.pdf

De sygeplejeetiske retningslinjer 2014

<http://www.dsr.dk/ser/Sider/Nyheder/Nye-sygeplejeetiske-retningslinjer.aspx>

Jensen, Hanne & Seest, Lisa

Ophør af livsforlængende behandling, kap 16

Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)

Intensivsygepleje

Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Wolffhechel, Michael

Eksistentiel psykologi ved Yalom, Irvin D. En introduktion til: De ultimative anliggender. 2008

[http://itsjustartbaby.com/system/TeTrNDfhKjr0A3t1LeHj50DaZ9aHAzioH7IT-tQZZfSlcINRFMMhreQ6LNxjeZUSGZ_WrfQ1cen-](http://itsjustartbaby.com/system/TeTrNDfhKjr0A3t1LeHj50DaZ9aHAzioH7IT-tQZZfSlcINRFMMhreQ6LNxjeZUSGZ_WrfQ1cen-eug6YJfFmw/files/Irvin%20D%20Yalom_Eksistentiel%20psykoterapi.pdf)

[eug6YJfFmw/files/Irvin%20D%20Yalom_Eksistentiel%20psykoterapi.pdf](http://itsjustartbaby.com/system/TeTrNDfhKjr0A3t1LeHj50DaZ9aHAzioH7IT-tQZZfSlcINRFMMhreQ6LNxjeZUSGZ_WrfQ1cen-eug6YJfFmw/files/Irvin%20D%20Yalom_Eksistentiel%20psykoterapi.pdf)

20 Udsatte, sårbare og marginaliserede grupper

Antal lektioner: 4

Læringsmål:

- Redegør for risikoen for stigma i interaktion med patienten
- Anvender viden om egne reaktioner i mødet med marginaliserede patienter
- Relaterer samarbejde og kommunikation til patientens særlige situation
- Analyserer og reflekterer over integritet, værdighed og magtanvendelse i udøvelsen af sygepleje/omsorg til patient og pårørende
- Redegør for relevante samarbejdspartnere og ressourcepersoner

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sygepleie
Cappelen Damm AS, 2015
Kapitel 3

Stigmatisering – debatoplæg om et dilemma i forebyggelsen SST 2008
<https://www.sst.dk/da/udgivelser/2008/stigmatisering>

Styrelsen for Patientsikkerhed
Anvendelse af tvang ved somatisk behandling af varig inhabile.
Piece til sundhedspersonale 2017
<https://stps.dk/da/sundhedsprofessionelle-og-myndigheder/rettigheder-og-pligter/tvang/~media/9CD94EA7EBB947349BBF3FBDE0D2FBFE.ashx>

Birkler, Jakob
Filosofi og sygepleje
Munksgaard, 2003
S. 49-57, 101-111 og 142-163

21. Rehabilitering under indlæggelsen

Antal lektioner: 4

Læringsmål:

- Anvender viden om patientens fysiske, mentale og kognitive svækkelse efter intensiv terapi som grundlag for rehabilitering
- Analyserer behov for rehabilitering hos den respiratorbehandlede patient
- Anvender viden om muligheder for rehabilitering af patienten på intensiv afdeling med fokus på kognitiv stimulering og tidlig mobilisering
- Anvender viden om, hvordan træning kan tilrettelægges i et samarbejde med patienten
- Anvender viden om betydning af tværprofessionelt samarbejde
- Anvender viden om sikring af kontinuitet ved overflytning til stamafdeling

Dybbro, Karina Løvendahl & Sørensen, Katrine Astrup
Mobilisering og træning, kapitel 9
Dreyer, Pia, Schmidt, Britta og Langhorn, Leanne (red)
Sygepleje på intensiv
Munksgaard 2016

Skaftø, Anne & Langvad, Anne
Tidlig mobilisering af intensivpatienten, kap 8
Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)
Intensivsygepleje
Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Richard, Rene
Tidlig indsats med henblik på rehabilitering af patienten på intensivafdeling, kap 9
Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)
Intensivsygepleje
Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Annachiara M., Wesley E., Pandharipande P., Patel M
The ABCDEF bundle in critical care
Critical Care Clinics 2017. 33(2) side 225-243
<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0749070416301178?via%3Dihub>

22 Juridiske aspekter

Antal lektioner: 4

Læringsmål:

- Anvender viden om patientens autonomi og retstilling samt eget ansvars- og kompetenceområde
- Anvender procedurerne i forbindelse med utilsigtede hændelser
- Beskriver de dele af Sundhedslovens og autorisationsloven for sundhedspersonale, der omhandler information, samtykke, tavshedspligt, dokumentation, delegering og medicinordination og behandlingsniveauer.

Litteraturforslag:

Vejledning om identifikation af patienter og anden sikring mod forvekslinger i sundhedsvæsenet.

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=160895>

Vejledning om sygeplejefaglige optegnelser

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=144979>

Bekendtgørelse om specialuddannelsen for sygeplejersker i intensivsygepleje BEK af 07/04/2017:

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=1887>

www.stps.dk

Læs under: behandlingstestamente

Etiske overvejelser ved begrænsning eller ophør af intensiv terapi

http://www.dasaim.dk/wp-content/uploads/2015/09/vejledning_etiske_forhold_ophoer_ver6_2015.pdf
siderne 26-33

23. Kommunikation med vågne intuberede patienter

Antal lektioner: 4

Læringsmål:

- Anvender viden om sammenhængen mellem patientens kommunikative udfordringer og eksistentielle problemstillinger i det højteknologiske miljø
- Anvender kommunikationsredskaber og – strategier der understøtter kommunikationen med den intuberede patient

Litteraturforslag:

Holm, Anna & Dreyer, Pia
Kommunikation og samarbejde, kapitel 7
Sygepleje på intensiv
Munksgaard. 2016

Kaasby, Karin
Kommunikation med intensivpatienter og pårørende, kap 15
Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)
Intensivsygepleje
Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Handberg, Charlotte & Voss, Anna K
Implementing augmentative and alternative communication in critical care settings: Perspectives of healthcare professionals.
Journal of Clinical Nursing, 2018 (27) s. 102-114.
<https://onlinelibrary.wiley.com/doi/epdf/10.1111/jocn.13851>

24 Udviklings- og kvalitetsarbejde og dokumentation

Antal lektioner: 3

Læringsmål:

- Identificerer og refererer til viden om evidensbaseret praksis og udvikling af sygeplejen
- Beskriver faglige problemstillinger og løsningsmodeller, der fremmer kvaliteten i sygeplejen
- Redegør for udvalgte videnskabelige metoder og redskaber til udvikling af klinisk sygepleje

Litteraturforslag:

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar (red.)
Intensiv sygepleie
3. udgave, 1. oplag
Cappelen Damm AS, 2015
S. 61-63

Andersen, Yrsa H & Pedersen, Preben U
Kvalitetssikring i sygeplejen – en aktuel status PUB og YAH
Sygeplejersken, Web article, 9. maj 2018
<https://dsr.dk/sygeplejersken/arkiv/ff-nr-2018/kvalitetssikring-i-sygeplejen-en-aktuel-status>

Polit, Denise F & Beck, Cheryl T. Essentials of nursing research. Appraising evidence for nursing practice 2018. Kapitel 1.

25 Anbefalet litteratur til teorimodulerne

Bøger

Baktoft, Birte & Wolder, Lise (red)

Intensivsygepleje

Nyt Nordisk Arnold Busck 2016

Birkler, Jakob

Filosofi og sygepleje

Munksgaard, 2003

S. 49-57, 101-111 og 142-163

Dahl, Jørgen B. & Jensen, Troels Staehelin (red.)

Smarter - baggrund, evidens og behandling

Fadls Forlag, 2013

Kapitel 5 Smerte og kirurgisk stress-respons

Dreyer, Pia & Schmidt, Britta & Langhorn Leanne (red)

Sygepleje på intensiv

Munksgaard Forlag. 2016

Engquist, Allan

Rationel væske,- elektrolytbehandling og ernæring

Munksgaard, 2006

Guldbrandsen, Tove & Stubberud, Dag-Gunnar. (red)

Intensiv sygepleie.

Cappelen Damm AS, 2015

Hansen, Tom

Intravenøs anæstesi: Anæstesi. Rasmussen, L. & Steinmetz, J.

Fadls Forlag, 2014

Kapitel 5

Jakobsen, Annette & Skjærbæk, Christian & Villumsen, Niels (red)

Akut bogen- for læger og sygeplejersker

Munksgaard, 2018

Kapitel 17

Larsson, Anders & Rubertsson, Sten (red)

Intensiv Medicin

FADL's Forlag. 2008

Rindom, Henrik.

Rusmidlernes Biologi- om hjernen, sprut og stoffer.

Sundhedsstyrelsen, 2004

Artikler / noter

Buus, L. & Tønnesen, E.

Intensiv terapi til patienter med Guillain- Barrés syndrom
Ugeskrift for læger, 2014:176 (emne 8.2)

Heegaard, N. & Houen, G.

Autoimmune sygdomme
Aktuel Naturvidenskab 2011, s 28- 33 (emne 8.2)

Hernandez, Gonzalo Hernandez

Effect of postextubation high-flow nasal cannula vs noninvasive ventilation on respiratory and postextubation respiratory failure in high risk pt. 2016. (emne 1.3)

Johannsson, P.I

Introduktion til koagulation, hæmostase og TEG (emne 8.1)

Kjeldsen, Julie et al

Cancerimmunoterapi:
Ugeskrift for læger, 2018:180 s 2-6 (emne 8.2)

Knutsson, Susanne, Enskär, Karin & Golsäter, Marie Nurses' experiences of what constitutes the encounter with children visiting a sick parent at an adult ICU

Intensive and Critical Care Nursing 2017. 39 (2017), side 9-17

<https://reader.elsevier.com/reader/sd/pii/S096433971630101X?token=DF3F07FD5468355F9FB350B5219272CC44B31D4A050C7F30AB3EC29D306798A36A0CB0E2EA53551E81780FEA511A7224> (emne 17)

Annachiara M., Wesley E., Pandharipande P., Patel M

The ABCDEF bundle in critical care
Critical Care Clinics 2017. 33(2) side 225-243

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0749070416301178?via%3Dihub>
(emne 16 & 21)

Laerkner, Eva, Egerod, Ingrid, Olesen, Finn og Hansen Helle Ploug.

A sense of Agency: An ethnographic exploration of being awake during mechanical ventilation in the intensive care unit.

International Journal of Nursing Studies 2017 (75) side 1-9.

<https://www.sciencedirect.com/science/article/pii/S0020748917301414?via%3Dihub> (emne 1.5 & 16)

Polit, Denise F & Beck, Cheryl T. Essentials of nursing research. Appraising evidence for nursing practice 2018. Kapitel 1.

Skovkær Withen Olesen, Tilde

Post intensive care syndrome
Ugeskrift for Læger
2017;179:V12160915(emne 6.3)

Smith McAlvin S, Carew-Lyons A. FAMILY PRESENCE DURING RESUSCITATION AND INVASIVE PROCEDURES IN PEDIATRIC CRITICAL CARE: A SYSTEMATIC REVIEW. Am J Crit Care. 2014;23(6):477-85 (emne 12)

26 Teoretisk prøve

I henhold til bekendtgørelsen § 13 afsluttes teorimodulerne med skriftlig teoretisk prøve inden udgangen af uddannelsens 1. del.

Den teoretiske prøve består af to delprøver: En multiple-choice-test og en sygeplejecase. Begge delprøver udarbejdes af Pensum- og teoriprøveudvalget, som består af medlemmer fra regionerne.

26.1 Multiple- Choice

Formål for Multiple-Choice

- Afdækker kursistens viden om sygdomslære og kendskab til det medicinske faglige område, der er nødvendigt for at kunne observere og forstå ændringer i den kliniske tilstand hos kritisk syge patienter.

Rammer for afvikling

Prøven er en individuel skriftlig prøve uden brug af hjælpemidler

Prøven besvares i form af multiple-choice.

Prøvens varighed er en time

26.2 Sygeplejecase

Formål for sygeplejecase

- Afdækker kursistens kompetencer til at analysere og vurdere udvalgte problemstillinger med relevant teori i forhold til sygeplejen til den kritisk syge patient og dennes pårørende
- Afdækker kursistens kompetencer til at inddrage evidensbaseret sygepleje og omsorg
- Afdækker kursistens kompetencer til at formidle sygepleje og omsorg

Rammer for afvikling

Sygeplejecasen er en individuel skriftlig prøve der udarbejdes selvstændigt.

Prøven afvikles som en del af sygeplejemodulet.

Kursisten vælger en case, som indeholder sygeplejefaglige problemstillinger indenfor sygeplejerskens ansvars- og funktionsområde. Se bilag 5.

26.3 Bedømmelse

Der gives én karakter ud fra en helhedsbedømmelse, idet multiple-choice-testen vægtes med

50 %, og sygeplejecasen vægtes med 50 %.

Den samlede bedømmelse af delprøverne skal foreligge senest 14 dage efter besvarelse af sygeplejecasen.

26.4 Beskrivelse af 7-trinsskalaen

- 12: Karakteren 12 gives for den fremragende præstation, der demonstrer udtømmende opfyldelse af fagets mål, med ingen eller få uvæsentlige mangler.
- 10: Karakteren 10 gives for den fortrinlige præstation, der demonstrer omfattende opfyldelse af fagets mål, med nogle mindre væsentlige mangler.
- 7: Karakteren 7 gives for den gode præstation, der demonstrer en mindre grad af opfyldelse af fagets mål, med en del mangler.
- 4: Karakteren 4 gives for den jævne præstation, der demonstrer en mindre grad af opfyldelse af fagets mål, med adskillige væsentlige mangler.
- 02: Karakteren 02 gives for den tilstrækkelige præstation, der demonstrer den minimalt acceptable grad af opfyldelse af fagets mål.
- 00: Karakteren 00 gives for den utilstrækkelige præstation, der ikke demonstrer en acceptabel grad af opfyldelse af fagets mål.
- 3: Karakteren gives for den helt uacceptable præstation.

Kilde: www.uvm.dk

26.5 Omprøve og sygeeksamen

Kursisten kan indstilles til teoriprøven tre gange.

Såfremt kursisten ikke består multiple-choice, men har bestået sygeplejecasen, er det kun multiple-choice, som kursisten skal til omprøve i.

Såfremt kursisten ikke består sygeplejecasen, men har bestået multiple-choice, er det kun syge-plejecasen, som kursisten skal til omprøve i.

Teoriprøven skal være bestået senest 3 måneder efter afvikling af første prøveforsøg.

Ved eventuelt omprøve/sygeprøve koordinerer teoristederne, at kursisten tilbydes en ny prøve hurtigst muligt.

26.6 Krav til censorer

Censorer kan være repræsentanter med intensiv specialuddannelse fra det regionale specialuddannelsesudvalg, pensum- og teoriprøveudvalget, kliniske specialister indenfor intensiv specialet, samt uddannelseskonsulenten, som er ansvarlig for den teoretiske del af uddannelsen.

26.7 Sygemelding

I forbindelse med sygemelding, skal der efterfølgende afleveres en friattest. Hvis en sådan ikke afleveres tælles dette som en ikke bestået prøve.

26.8 Opfølgning efter aflevering af sygeplejecasen

Kursisten forpligter sig til at holde et kort oplæg i hoveduddannelsesstedet med afsæt i besvarelsen.

Dette oplæg skal ikke vurderes.

26.9 Forlænget tid til teoretisk prøve og anvendelse af ordbøger

Vedrørende: Ansøgning om forlænget tid til teoretisk prøve, jf. Bekendtgørelse om prøver og eksamen i erhvervsrettede uddannelser (BEK nr 1500 af 02/12/2016)

<https://www.retsinformation.dk/Forms/R0710.aspx?id=184136>

Der kan jf. BEK nr. 1500 af 02/12/2016, søges om forlænget tid til teoretisk prøve for kursister der har andet modersmål end dansk eller som har dokumenterede læse eller skrivevanskeligheder (primært dyslexi).

§ 19. Uddannelsesinstitutionen tilbyder særlige prøvevilkår til studerende med fysisk eller psykisk funktionsnedsættelse, til studerende med tilsvarende vanskeligheder samt til studerende med et andet modersmål end dansk, når institutionen vurderer, at dette er nødvendigt for at ligestille disse studerende med andre i prøvesituationen. Det er en forudsætning, at der med tilbuddet ikke sker en ændring af prøvens niveau.”

§ 18.” I uddannelser, der udbydes på dansk, aflægges prøverne på dansk, jf. dog stk. 2 og 3, medmindre det er en del af den enkelte prøves formål at dokumentere færdigheder i fremmedsprog. Prøverne kan aflægges på svensk eller norsk i stedet for dansk, medmindre prøvens formål er at dokumentere den studerendes færdigheder i dansk.”

Specialuddannelsen følger fortolkningen af bekendtgørelsen, som den praktiseres på grunduddannelsen, hvorefter kursister, der kan dokumentere ovennævnte sproglige vanskeligheder, kan få forlænget prøvetiden med 15 min./time – dvs. ½ time ekstra til den nuværende 2 timers teoretisk prøve.

For kursister med andet modersmål end dansk, gives forlængelsen uden yderligere dokumentationskrav, hvis kursisten har gennemført sin grunduddannelse i andet land.

For kursister der har gennemført grunduddannelsen i Danmark, kan der gives forlængelse hvis kursisten kan dokumentere, at der under grunduddannelsen har været givet særlige prøvevilkår.

Der gives ikke forlængelse for kursister med svensk eller norsk hovedsprog, da prøver kan aflægges på disse sprog.

For kursister med dyslexi skal der fremsendes dokumentation for problemets omfang, sædvanligvis psykologisk testning.

Der kan i denne situation, ud over forlænget tid gives mulighed for at skrive på pc med stavekontrol og separat prøvelokale.

Ansøgning om forlænget tid til teoretisk prøve, fremsendes til formanden for specialuddannelsesudvalget.

27 Klageadgang og tilsyn

Kursisten kan klage over:

- Skriftlige evalueringer
- Teoriprøven
- Den afsluttende opgave

Klagen skal indgives skriftligt og begrundet og sendes til formanden for Specialuddannelsesrådet senest 2 uger efter resultatet foreligger.

Senest 5 uger efter klagen er modtaget skal afgørelsen i sagen være færdigbehandlet og meddelt klageren skriftligt.

Klager over afgørelser truffet i Specialuddannelsesrådet kan indbringes til Sundhedsstyrelsen senest 2 uger efter klageren har modtaget afgørelsen. I ferieperioder kan tidsfristen forlænges.

Til brug for klagesagen skal kursisten efter anmodning have udleveret en kopi af evalueringer, teoriprøve og afsluttende opgave.

27.1 Klage over teoriprøven

Specialuddannelsesrådet kan i forbindelse med klage over den teoretiske prøve:

- Foretage ombedømmelse
- Tilbyde omprøve
- Ikke give medhold i klagen

Ved væsentlige fejl og mangler tilbydes ombedømmelse eller omprøve. Tilbuddet gælder alle kursister, der er berørt af selvsamme fejl og mangler. Dette kan ikke resultere i lavere karakter.

Ved fejl og mangler af særlig grov karakter kan Specialuddannelsesrådet beslutte at annullere allerede afholdt prøve og foretage en omprøve, hvilket kan medføre lavere karakter.

27.2 Ombedømmelse og omprøve

Hvis klageren accepterer ombedømmelse eller omprøve, skal det meddeles senest 2 uger efter afgørelsen er truffet. Klageren skal informeres om, at ombedømmelse eller omprøve kan resultere i lavere karakter jf. den til enhver tid gældende bekendtgørelse om prøver i erhvervsrettede videregående uddannelser.

Der skal ligeledes udpeges nye bedømmere af Specialuddannelsesrådet.

Ved ombedømmelse skal bedømmerne have adgang til alle sagens akter.

Alle afgørelser skal være skriftlige og begrundet.